

ALLMÄNNA UPPGIFTER

Projektets namn:	Nätkraft – Supported Employment	
Rapporten har skrivits av:	Anna-Maria Lundström, Maria Fahlander, Sofia Unnermyr, Sarah Hellman, Anna Jakobsson	
Projektägare:	Umeå Kommun - Socialpsykiatri	
Samverkansparter:	Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Västerbottens läns landsting Psykiatri.	
Rapporten avser perioden:	2006-05-01	2013-12-31
Har ni gjort egna uppföljningar*	Ja ☒	Nej ☐

SAMMANFATTNING

BAKGRUND

Nätkraft har varit ett projekt som funnits sedan 2006 och har finansierat av Samordningsförbundet FINSAM i Umeå samt Umeå kommuns Socialpsykiatri. Projektet har arbetat utifrån metoden Supported Employment för att personer med psykiskt funktionsnedsättningar med rätt stöd och eget engagemang ska kunna finna, få och behålla ett arbete eller börja studera. Samordningsförbundet har varit delfinansiärer under hela perioden. Till en början finansierades stora delar av förbundet för att succesivt minska och socialpsykiatrin har tagit över kostnaderna.

SYFTE

Syftet med Nätkraft har varit att vidareutveckla metoder för arbetslivsinriktad rehabilitering för personer med psykisk funktionsnedsättning i Umeå. Nätkraft har arbetat utifrån metoden Supported Employment, SE, vilket syftar till att målgruppen med rätt stöd ska kunna finna, få och behålla ett arbete alternativt börja studera.

Syftet har också varit att Nätkraft skulle arbeta på ett sådant sätt att det harmoniserar på systemnivå i Umeå. Med det menas att insatserna skulle samordnas på ett sätt som ”dockar” mot de samarbetsystem som är under utveckling mellan Arbetsförmedling och Försäkringskassan.

MÅL

Organisatoriska mål

- Att med Supported Employment som grund vidareutveckla metoder där samtliga deltagande myndigheter bidrar med stöd vid rätt tidpunkt för att individen ska finna, få och behålla ett arbete.
- Att genom samverkan optimera resursanvändningen för Umeå kommun, Psykiatri - NUS, hälsocentralerna, Försäkringskassa och Arbetsförmedling.
- Att stödja respektive organisations mål och uppdrag.

Volym- och Individmål

- Varje handledare (4) skulle ha minst 15-20 aktiva klienter var. Detta innebär att man i projektet skulle erbjuda mellan 60-80 platser.
- Att minst 35 % skulle gå vidare till arbete med eller utan finansiellt stöd på den reguljära arbetsmarknaden, alternativt vidare till studier.
- Att individen skulle ha upplevt att livssituationen förbättrats som följd av att ha deltagit i insatsen.
- Att individen ska ha upplevt att insatsen håller god kvalitet.
- Att individen ska ha upplevt sig kunna påverka sin rehabilitering.

MÅLGRUPP

Företrädesvis unga vuxna med betydande och långvarig funktionsnedsättning som på grund av psykisk ohälsa ger påtagliga konsekvenser i den dagliga livsföringen. Personens egen möjlighet att komma sig ut på arbetsmarknaden eller till studier ska vara starkt begränsade på grund av funktionsnedsättningen

PROJEKTSORGANISATION

Projektet har letts via en styrgrupp med en representant från socialpsykiatri (ordförande), en representant från psykiatriska kliniken, en från arbetsförmedlingen, en från försäkringskassan samt en från samordningsförbundet. Styrgruppen har haft sammanträden var sjätte vecka där verksamhetsgemensamma utvecklingsfrågor behandlats samt projektfrågor i stort.

Under 2013 har ingen representant från Försäkringskassan samt Arbetsförmedlingen varit med på styrgruppens träffar.

GENOMFÖRANDE

Utifrån de erfarenheter som gjorts i samverkan och metodutveckling förändrades Nätkrafts inriktning till att mer fördjupat arbetssätt med grunden i SE metoden i de delar som har visat sig fungera bäst för deltagarna. I förlämningsansökan för perioden 2012-09-01 - 2013-12-31 beskrevs den teoretiska planeringen för det fördjupade arbetssättet enligt de riktlinjer som Europeiska Unionen för Supported Employment tagit fram om värderingar, standarder och principer för Supported Employment 2012. Det innebar att vi planerade för ett fördjupat upplägg och genomförande enligt metodens fem grundstenar: Överenskommelse med klient, yrkesprofil, jobbsökande, arbetsgivarengagemang samt stöd på och utanför arbetet. Med kompletterande fördjupade praktiska metodkunskaper i Supported Employment (SE), Individual Placement and Support (IPS), Customized Employment (CE) och Supported Training (ST) resulterade det i följande genomförande.

Överenskommelse med klient

Överenskommelse om stöd, det första steget är grundläggande för att enligt de centrala principerna om respekt, självbestämmande, empowerment, sekretess, flexibilitet, tillgänglighet och individualitet säkerställa personens möjlighet till att göra välinformerade val och om vår möjlighet att ge det stöd och hjälp personen behöver för att nå arbete/anställning.

Det har inneburit aktiviteter där vi som arbetskonsulenter i olika sammanhang har förberett, initierat, rekryterat klienter genom information och marknadsföring och genom formella och informella kontakter nått personer med psykiska funktionsnedsättningar i behov av SE stöd, för att nå arbete/anställning.

Därefter har vi med ett bemötande och förhållningssätt arbetat för att skapa tillit och en bra relation och arbetsallians. Första kontakten har skett på det sätt som personen varit mest bekväm i/med. Kontakten kan ske via telefon, mail, remiss eller brev och besök, enskilt eller tillsammans med professionella stödkontakter.

Syftet med första kontakten har handlat om en dialog för att skapa en grund för överenskommelse om deltagande. Ett utbyte av information om processen och förutsättningar som behövs för verksamheten och personen för ett bra stöd. Därefter har man vid behov planerat in en ny träff för mer information, eller en träff för planering och upprättande av dokument för gemensam överenskommelse och mål och handlingsplan för aktuella parter i personens nätverk.

Yrkesprofil

Yrkesprofilen är ett verktyg som ger ett strukturerat och målinriktat förhållningssätt med klientens strategier för att utifrån sina egna förutsättningar nå, få och behålla anställning på öppna arbetsmarknaden. Målet är att uppnå bästa matchningen mellan klientens färdigheter och dennes stödbehov och de krav och förväntningar som klienten möter på arbetsmarknaden och syftar till att utveckla klientens egen medvetenhet och förståelse för möjligheter och hinder på arbetsmarknaden.

Yrkesprofilen är ett levande dokument, mer individuell och individinriktad utifrån vad som är relevant för den enskilda aktuella klienten med verktyg och aktiviteter som ger information, underlag för karriärplanering och stödstrategier och en handlingsplan med inplanerade uppföljningar och utvärderingar. Det innebär momenten och aktiviteter som utforskar arbetsmarknaden och observerar klientens förutsättningar för anställning.

När vi gemensamt konstaterar att det saknas underlag och det finns ett behov av att komplettera yrkesprofilen finns dels möjligheten att under en period använda sig av en praktik i syfte att pröva en bransch och dess arbetsuppgifter eller en period av Supported Training.

Supported Training

Supported Training blir en komplettering till yrkesprofilen. Syftet är att rusta klienten inför anställning och öka kunskapen och insikten om den egna kompetensen samt hitta realistiska målsättningar för det fortsatta arbetet mot en hållbar och lämplig yrkesinriktning.

Processen i Supported Training består av fem steg: överenskommelse, kompetensprofil, arbetsplatsprofil/introduktion, aktivitetsbaserad bedömning och uppföljning.

Den aktivitetsbaserade bedömningen sker under begränsad tid i samråd med arbetsgivaren, med frågeställningar kring arbetets basala krav och klientens förutsättningar och kompetens. Utifrån det vi observerar skapas inlärningsstrategier och strategier för att hantera eventuella svårigheter i specifika basala färdigheter. Dokumentationen är viktigt under Supported Training för att synliggöra processen av förändring och utveckling.

Jobsök + arbetsgivarengagemang → företagsprofil

I fasen jobsök matchar vi klienten och arbetsgivarens behov där båda parterns behov har samma vikt, för att skapa bättre förutsättningar för anställning. Det innebär för klienten moment och aktiviteter som utforskar arbetsmarknaden. Vi skapar arbetsgivarkontakter och gör arbetsanalys och arbetsplatsanalys samt förbereder klienten med personlig beskrivning, CV och rollspel av intervjuer. I samarbetet med arbetsgivare handlar det om att hitta, skapa eller omfördela arbetsuppgifter utifrån företagets behov.

Arbetsgivarens engagemang → introduktion

Den fjärde fasen som vi i förlängningsansökan benämner arbetsgivarens engagemang, en möjliggörande arbetsgivare har stor betydelse för klientens möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Med fördjupad SE innebär fasen ett verktyg för att utbilda och skapa ett engagemang och ett långsiktigt samarbete mellan klienten, arbetsgivaren och arbetsplatsen. Vi utformar introduktionen för klienten och arbetsplatsen med individuella förutsättningar som hjälper klienten, arbetsgivare och handledare att känna till och engagerat kunna delta i introduktionen på arbetsplatsen. Detta med hjälp av arbetsuppgifter, rutiner och den specifika modell för strukturerade instruktion, som klienten behöver.

Stöd på och utanför arbetet

Under hela den arbetslivsinriktade processen observerar vi klientens livssituation både privat och på arbetsplatsen för att bygga upp det stöd som behövs för att arbetslivet ska fungera över tid. Stödet kan ske ifrån olika håll och former som rådgivning, lärande, utbildning, stöd anpassning och omstrukturering, konsultation och vägledning.

När klienten introducerats på en arbetsplats eller i studier har vi fortsatt med den individuella planeringen, uppföljningen och utvärderingarna. Syftet har varit att hitta strategier för att skapa den stabilitet som behövs för att på sikt trappa ut och enligt planeringen göra ett avslut enligt metoden SE, i jämförelse med IPS där det långsiktiga stödet kan vara livslångt.

Samverkan → samarbete

Enligt metoden är välinformerade val och det samordnade stödet viktiga faktorer i processen som medför ökade förutsättningar att komma vidare till någon form av arbete eller studier. Det samordnade stödet innebär samverkan och samarbete med ett flertal aktörer i parallella processer. Klientens behov av stöd varierar i innehåll och intensitet beroende på mående och förändringar i livssituation och arbetsrehabiliteringsprocess. Tillsammans med klienten observerar vi därför vad som fungerar och behövs, för att kontakta och organisera rätt insats vid rätt tidpunkt, för en effektiv process och för klienten en möjlighet till välinformerade val.

Under processen har samverkan och samarbete med övriga samverkansparter skett vid:

- Marknadsföring
- Initiering/rekrytering
- Under faserna överenskommelse och yrkesprofil, vid kartläggningen av det professionella nätverket och fortsättningsvis vid upprättade av handlingsplaner, planeringar och uppföljningar
- Informationsutbyte och kunskap om respektive organisations ramar och regler
- Vid förändringar kring personen ersättning/försörjning och när det i processen blivit aktuellt med anställning.

RESULTAT

Vi har under perioden 2006-2013 arbetat med att vidareutveckla metoder för arbetslivsinriktad rehabilitering med SE som grund för att målgruppen ska kunna finna, få och behålla ett arbete alternativt börja studera. Viktig utveckling har varit fördjupningen– Supported Employment (SE) för konkretisering och jämförelse med bland annat Individual Placement and Support (IPS) och Customized Employment (CE), som effektiviserar samarbetet med arbetsgivaren samt Supported Training som möjliggör och effektiviserar processen inför anställning.

Vi har genom att under varje klients process observera klientens behov i de olika faserna och i kontakt med våra samverkansparter observerat och samordnat de professionella insatserna och kontakterna utifrån aktuella regler och rutiner på ett sådant sätt att det skulle harmoniserat med de samarbetsystem som finns och har funnits i vår samverkan, för att samtliga deltagande myndigheter skulle få möjlighet att bidra med stöd vid rätt tidpunkt för att klienten ges möjlighet till välinformerade val och för att finna, få och behålla ett arbete för att optimera resursanvändningen för Umeå kommun, Västerbottens läns landsting/Psykiatri, hälsocentralerna, Försäkringskassa och Arbetsförmedling.

Med metodutveckling och samverkan har vi under projektet också observerat förutsättningar för klientflödet både in och ut, utifrån initiering, rekrytering, kriterier och avslut.

Enligt förlämningsansökan har personer som har behov av stödet fortsatt att initieras via den psykiatriska kliniken och också genom våra övriga samverkanspartners. Vi har också öppnat upp möjligheten för personer att söka själva eller initieras från landstingets vårdcentraler och från andra insatser/verksamheter som möter personer med psykiska funktionsnedsättningar i behov av stöd. Vi har därför fortsatt marknadsföringen via informationsträffar, studiebesök och under spridningskonferensen under hösten 2013.

Under perioden 2012-11-12 – 2013-12-31 resulterade det i följande formella och informella intresseförfrågningar:

- Eget initiativ: 5 personer
- Anhörig: 3 personer

- Västerbottensläns landsting/Psykiatriska Mottagningen: 8 personer
- Västerbottens läns landsting/Rehabenheten: 5 personer
- Västerbottens läns landsting/Beroendepsykiatri: 2 personer
- Västerbottens läns landsting/Rättspsykiatri/Affektiva teamet: 3 personer
- Västerbottens läns landsting/Bedömning inför Arbete/Sysselsättning(Bas): 6 personer

- Hälsocentral/Ålidhem: 1 person
- Hälsocentral/Mariehem: 1 person
- Hälsocentral/Backen: 1 person
- Hälsocentral/Husläkarna: 3 personer

- Ersboda/Tips: 7 personer
- Teg Behandlingscenter: 1 person

- Umeå Kommun/Socialpsykiatri/Aros: 2 personer
- Umeå Kommun/Socialpsykiatri/Särskilt boende: 1 person
- Umeå Kommun/ Ungdomstorget: 2 personer
- Umeå Kommun/IFO/boendestöd: 1 person

- Steget vidare: 3 personer

Volym- och Individmål

Resultaten under åren har varit goda. En del av framgångsfaktorerna består i att Nätkraft erbjuder ett långvarigt stöd till klienterna in i arbete/studier och även finns kvar under behållfasen. Målgruppen behöver där mycket stöd för att upprätthålla och balansera svängningar och också hitta strategier och rutiner som skapar den stabilitet som behövs för att vi i efterhand och enligt planeringen, succesivt ska kunna trappa ner Nätkraft insats.

Under 2012 arbetade Nätkrafts 4 arbetskonsulenter med metodutveckling och började under senare delen av året åter rekrytera nya klienter och var och en strävade aktivt att nå maximalt antal klienter, enligt målet om 15-20 klienter per arbetskonsulent.

Volym/kvantitet

Vid projektets senaste förlängningsansökan höjdes de kvantitativa målen från 32 % till 35 % vilket då upplevdes som en stor höjning. Slutresultatet vid projektets avslut var 37,4%

Under perioden 2006-05-01 till 2013-12-31 har projektet tagit emot 155 klienter där 37 klienter har gått till anställning, 21 till studier.

200605–20131231	Antal Kvinnor	Antal Män	Totalt
Totalt antal klienter	79	76	155
Totalt antal i anställning	14	23	37
Totalt antal i studier	14	7	21

Totalt 37 klienter har eller har haft en anställning i någon form. Anställningsformer och anställningsgrad har varierat inom klientgruppen. 20 klienter har fått en traditionell anställning där arbetstidsmättet har varierat mellan 25 % - 100 %, där de med lägre arbetstidsmätt succesivt också har kunnat utöka arbetstiden efterhand, i och med att stödet fortsatt även efter påbörjad anställning.

Företagen har varierat. Främst har det handlat om privata företag men också Umeå Kommun och Västerbottens läns landsting. Branscherna har varit inom om t.ex. tillverkningsindustri, handeln, barn- och äldreomsorg, personlig assistans, administration, lokalvård, jordbruk, serviceyrken, It-företag med olika typer av inriktningar, taxi, tryckeri, trädgårdsskötsel, fastighetsskötsel och kök/kafé/restaurang.

Det är totalt 21 klienter som är eller har varit i studier. Studieförmerna har varit olika grundläggande program, Komvux, vård- och omsorgsprogrammet och på universitetsnivå.

Vi har haft en jämn könsfördelning över tid men det har varierat i perioder då vi har haft fler klienter av antingen det ena eller andra könet. Vi observerar att det är fler män som har fått anställning, medan fler kvinnor har gått vidare till studier. Det är också fler kvinnor som efter studierna gått vidare och fått en anställning.

Individ/kvalitet

En viktig grundtanke inom Supported Employment är klientens egna engagemang och att de är medvetna om att det är deras process. Under överenskommelsefasen läggs grunden för delaktighet och känsla av empowerment. Den upplevda livssituationen och upplevelsen av insatsen, tas upp vid start och följs sedan upp vid de månatliga uppföljningarna av överenskommelserna, samt vid avslut. Majoriteten uttrycker sig positiv till insatsen, möjligheten att vara delaktig och kunna påverka sin rehabilitering, men att det har varit svårare att beskriva om insatsen i sig, har påverkat och gjort livssituationen bättre. Här följer några exempel som olika klienter har sagt:

”Det blev ett jobb. Dagarna har gått fort, har jobbat med det jag tyckt om.”

”Fått ett gott bemötande, god kvalitet”

”Har ökat livskvaliteten”

”Har hela tiden funnits ett mål med det vi gjort”

”Har känt sig delaktig”

”Allt jag har varit med om har tillfört kvalitet i olika former”

”Har stärkts – självkänsla och självförtroende. Fått bekräftat att det finns hopp även för mig, men det är så många saker som ska stämma för att det ska bli möjligt. Har fått bättre rutiner och har blivit mindre isolerad.”

Om insatsen, kvalitét?” Ja absolut. Har fått stöttning, uppbackning och feedback. Har upplevt tillgänglighet – snabbt kontakt, och att om något inte har fungerat har vi tagit tag i det på en gång. Flexibel – kunnat ringa till någon annan/backup och har kommit hem till mig när jag inte kunnat komma.”

Empowerment, möjlighet att kunna påverka? ”Väldigt stor – hela tiden lyssnat in och frågat upp.”

Angående hur insatsen påverkar livssituationen beskriver en klient att finns det två perspektiv, utifrån och inifrån. Utifrån sett har inget förändrats, medan inifrån, på insidan, påverkar och påverkas allting. Men det är svårt att veta när man är i processen om det har någon relevans, eftersom det är svårt att överblicka/förutse processen och vad den leder till, och om det har någon betydelse i längden. Det är ett plus för måendet, en känsla av att det händer något, medan det är ett minus för den ångest det ger att uppleva oro och undran om det kommer att fungera.

En klient beskriver angående möjlighet till delaktighet och ”empowerment” att det kanske kan bli för mycket delaktighet när man känner sig osäker på vad som egentligen är ”bra” och vad det egentligen är man vill och önskar. Att man kanske behöver utrymme att uppleva självbestämmande och växande egenmakt, samtidigt som man behöver ”utvecklande” press, som gör att man utmanar sig och prövar sin komfortabla zon.

Implementering/framtid

En viktig del under projektets sista år har varit att finna medel för att implementera projektet som verksamhet samt att se över vart i organisationen som Nätkraft bäst skulle fungera som samverkanspartner. Styrgruppen har under flera år arbetat med att nå en implementering av Nätkraft som verksamhet, på en plats i organisationen där flest samverkansvinster går att uppnå. I november 2013 beslöt Sociala omsorgsnämnden att Nätkraft skulle implementeras. Implementeringen innefattade två arbetskonsulenttjänster av tidigare fyra. Ledningen för Socialtjänsten beslutade därefter att Nätkraft implementerades i Viva, med inriktning arbete/arbetsmarknad.